

Numerul 51-52

Oradea-mare 24 dec. 1904 (6 ian. 1905)

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Hortensia.

(Legendă.)

Dumnezeu când din nimica a creat în lume toate,
Când a despărțit lumina de 'ntunerecul de moarte,
Preumbându-se pe-o luncă, preserată tot cu stele,
Cu luceaferi și cu soare și cu mii de floricele,
A chemat în jur de sine pe toți ingerășii sei;
A grăit cu voce blândă, sfātuindu-se cu ei
Și-a 'ndemnat pe fiecare din inima sa, să ieie
Câte-un dar, și toți de-arândul lui în mână sa-l predeie.
Și a fost, că Domnul mare a creat atunci o floare
Cum nu mai eră nici una pe pământ și pe sub soare.
Ca o trestie mlădioasă, o făptură delicată,
De-o frumseță uimitoare, de mirosuri încărcată
Și i dăruise Domnul grai și minte luminată,
Ca să fie dintre toate floarea cea mai minunată,
Că ori cine-ar fi văzut-o, trebuia să o iubească,
Căci în ea eră 'ntrunită toată firea îngerească.
Însuș Domnul, Creatorul, simția 'n inimă plăcere
Și se bucură de dânsa, când o admiră 'n tăcere.
Și-a decis așa stăpânul și cu ceata Îngerească
S'o boteze stropi de răuă, și „Hortensia“ s'o numească.

II

Veste 'n lumi și pe sub soare pe tot locul i s'a dus.
Dela Resărit venit-au crai, și cei dela Apus
Se 'ntreceau să aște 'ngrabă una alta despre floare.
Iar când au văzut-o mare, mai frumoasă, ca un soare
Și-ar fi dat împărăția fiecare pentru ea.
Dar „Hortensia“ sficioasă și cu minte cum eră,
Pentru toți avea cuvinte, pline de drăgălășie,
Iar incolo despre alta nu mai vrea nimic să știe,

Toti mergeau măhniți în suflet și cu inima zdrobită
Și visau plângând de dorul floarei mândre și iubite.
Și minune mare Doamne, că precum vremea trecea,

Floarea raiului vestită tot mai mândră se făcea.
Și-o iubiă făptura 'ntreagă și tot raiul o iubiă
Și sbură ca visul vremea și 'n visări cerești trăia.
Dar așa a fost să fie, de când lumea are rost,
Că durerea pe tot locul, lângă fericire-a fost.
Și când ne simțim mai bine, fără grije și nevoi,
Prea adeseori atunci e durerea lângă noi.
S'a 'ntâmpat lucrul acesta și 'n raiul de pe atunci,
Că 'ntr'o bună dimineață, plâneau florille pe lunci,
De gândiai că nu-i a bine, — și plâneau lună și stele,
Și luceaferi și isvoare și toți ingerii cu ele,
Căci un smeu din lumea Neagră, pe „Hortensia“ le-a
răpit.

III

Pe-o câmpie nebătută de suflare omenească,
Unde nici un pem nici floare nu-s lăsate să rodească;
Peste-un vrv de spini și petri, e zidită o cetate
În care făptură vie încă n'a putut străbate,
Căci de-apururi stau la pândă șerpi cu limbile de foc
Și bălauri și lighioane, toate-abi-și mai află loc.
Și cetatea ca a roată, cât e lumea se 'nvârtește
Și numai cu meșteșuguri, câte-o clipă se oprește.
Că cetate ca și-aceea nu mai este una-două,
Nici la erai din lumea veche, nici la cei din lumea nouă.
Căci vezi zidul gros cum este, e tot aur și cristal
Și smaragde și rubine, și mărgelile și opal.
Și prin casă ce frumsețe!... Nu așa precum să fie,
Ci minuni de felu-acela, nici nu s'ar putea descrie,
C'ai gândi după cum ochiul vede numai strălucire
Că 'n cetatea-aceea mare va fi numai fericire.
Dar nu-i totdeauna aur, ce prea tare strălucеște,
Ci adeseori uritul mai pompos se lustruеște
Și așa precum spun voue chiar așa cetatea este

Un locaş lipsit de pace și de tot ce ferește.
Lângă-un geam cu zar de aur stă o floare ofelită
Și privește cu durere bolta cerului cernită.
Ochii ei cei plini de farmec, dulci ca șoaptele din crâng,
Strălucesc acum prin lacrimi, ca doi astri ce se sting.
E Hortensia, floarea mândră plânge fără mângăere
Și ajutor și 'ndurare dela bunul tată cere.

IV

Sus pe cer se luminează, mii de stele se ivesc
Și se 'nșiră rânduri, rânduri, lângă tronul cel ceresc;
Toate 'ntrebă pe Stăpânul, cum ar fi oare să fie
Pe Hortensia cea răpită s'o sloboadă din robie?—
Și-a grăit atunci Domnul: „Mare lucru cereți voi!—
Ori nu știți în lumea mare câte rele și nevoi
Și păcat și tiranie sufletele stăpânesc?
Că mi-e silă și n'am voie cătră dânsa să privesc,
Totuș pentru sora voastră, ajutor cu drag ve dau
Și cu vorba și cu fapta, bucuros lângă voi stau;
Dar se cere, ca din jurul vostru care o iubește
Mai tare, că pentru dânsa nemurirea și-o jertfește,
Să coboare de cutează pe pământ, ca muritor...“
Tremurau stelele toate și-un oftat îngrozitor
Străbătea bolta cea lată până bine cătr' Apus
Unde-o stea cu faț'aprinșă strălucia de-un dor ascuns.
Și 'n a dragostei vâpaie lunecă pe cer în jos,
Lăsând brazdă de lumină pe văzduhul negricios.

V

Nu se știe-anume zarul de pe ușa din palat
Și cele nouă zavoare, când și cum s'au descuiat,
Dar Hortensia din robie, fără veste a scăpat,
Când o stea strălucitoare de pe ceruri a picat.

VI

Multă vreme fără pace, smeul furios turbat
Tot a făurit la planuri și așa s'a resbunat,
Că din simple buruiene suc selbatec a ales
Și o plantă părăsită de pe câmpuri a cules
Și-a sădit apoi o floare, la față trandafirie,
Fără farmec și mirosuri, și 'ncercată de trufie
Și-a menit-o ca pe lume și la casa unde-a fi
Fete mari să n'aibă parte de plăcerea de-a iubi.*
Iar când floarea eră gata, rumenă și 'mbujorată,
I-a spus smeul că ea este „Hortensia“ din rai creată;
Iar în lume printre oameni pe tot locul a vestit,
Că „Hortensia“ dintre ingeri fără veste a fugit.
— — — — —
Și-au crezut cu mic cu mare, căci credulă lumea este.
Pe pământ aceea floare tot „Hortensia“ se numește.
Dar Hortensia-adevărată după luptă multă, grea,
Iar s'a reintors în ceruri — unde-a fost menită ea...

Maria Cioban.

* În Munții-Apuseni e credința, că la casa unde sunt fete mari să nu se țină floarea: Hortensia, că atunci fetele rămân nemăritate.

Zi de Crăciun.

Bolta cerească eră ca un văl argințiu. Din zenit
Bse coborîau norii de zăpadă; fuge un fulg după
celalalt alintat de 'năsprirea aerului. Stratul de ză-
padă se ridică în scurtă vreme, așa că la câteva ore
nu mai aflai petic netroienit.

În serbători, dacă vezi pe-o fetișcană — ce a
resfirat peste săptămână mănunchi de spice în co-
șul batozei — abia o cunoști, într'atâta îl schimbă
pe om... fața curată și veșmintele. Așa eră și dimi-
neața iernii. Cât te serviau ochii, nu vedeai decât
lințoliu scânteind de fulgi proaspeți, prin cari răzbiă
sgulită câte-o vrabie silită de împrejurări, urmată de
prietenele ei.

Pentru ziua de Crăciun sosise darul — o pa-
plomă albă, — care făcù din crânguri, în cari mu-
rise mângăerea, și din pruniștea despoiată de po-
doabe, o... răriște de stearin.

Din Dumnezeescul cer se coborî pruncuțul Isus
și bătuse cu degetele lui curate în geamurile ome-
nimii. Creștinătatea se trezi cu salutul „Hristos s'a
născut“.

Pe căile umplute cu potop de fulgi mișună
vesel beșugul de copii din sat. Pâlcurile, cu traista
la coapsă, se 'ngrămădiseră de groaza frigului, cu
haine pistrițe de te făceau să te prăpădești de ris,
când îi vedeai. Cel din fruntea pâlcului, — mai ne-
fricos și mai bun cunoscut cu câinii satului, — avea
un bâtoi, cu care moșu-seu se 'mproptiă, când um-
blă în căile sale. Căciula încă numai a tătâne-so pu-
tea fi, dela care a împrumutat-o, pân' ce se găta la
sfânta biserică. Ciobotele erau a sorei sale, care pu-
tea scoate albituri curate din turnul de pânzeturii
din fundul cășii... și descultă.

Despre alții nu știeai de-i om, ori o spărietoare
de vrabii; făceau drum prin șesul de zăpadă și așa
aflai totuș, că nu-s ciuhe, ci niște grămăduțe de oa-
meni. Când treceau pragul vrajnieții, începeau în rate
versul: „Bună ziua lui Ajun, dar mai bună-i a lui
Crăciun... dați-ne nuci, că-s mai dulci și alune, că-s
mai bune“.

Privind de-alungul străzii, zăriați strătăieri ne-
numărate de clădiri mititele omenști, cari, ca niște
trunchi negri, se ridicau de-abia din stratul de nin-
soare. Unii — luați la fugă — între risete neînțelese
și 'ntre huiț puternic se tăvăliau prin grămezile de
fulgi, de spaima cânilor, alții, strinși la un loc, își
păziau trăistele, aburând la degete.

Toți „păzitorii“ satului lătrau pe nesfârșite.
Ecoul prin răriștele de stearin făcea să ploaie din
stropii grămădiți. Prin cernitul blând rotiau vesel
ciocărlile și se spălau prin ogașele din drum. Se
curățiau și ele, căci eră praznic, în Vitleem resărise
viața lumii.

Din toate casele ies oameni în toate vârstele.
Cei cu plete date 'n argințiu, sau albe ca omătul,
prindeau pânile pentru slujbă în țăsături, ce testau
despre hărnicia economei. Dela trei-patru hornuri
se 'njgheba un cârd serios de credincioși, cari ne-
mâncăți și neluând nici apă măcar în gură, inaintau
cu fața veselă spre lăcașul comun, unde ardea lume
de lumini și unde în candelile sfărăia cadentat untul
de lemn, trezit din amorteală.

„Hristos s'a născut!“ „Adevărat că s'a născut!“
Niște moți sosiseră 'n sat. Credinciosul din munți

trecea urmat de-un flăcău, care încă ținea în mână ascunsă în mânuși c'un deget numai, frâul dela un mânz, în spatele căruia droncăniau ciuberele, în toată mărimea. Cel mai în vârstă ducea un cal mărunț cu o coamă ce bătea 'n piept, a cărui povoaară eră par' că mai ușoară c'aceluialalt. Peste desagi cu grăunte scârțăiau cercurile de alun, de cari zpânzură o legătură de păiuș — merindea calului. Erau plini cu zăpadă. Pe gurgoiul dela opinci se întărise o învălmașală de ninsoare stropită cu sfărîmături de uscături și frunze.

Mergeau la un om de „pe vale“, unde obișnuiau a se scuti de grindină și de iadul nopții. Trecură binisor pe stradă. Iată-i ajunși la crucea resignirii. Pe cel mai bătrân îl vedem că scoate mâinile din lăni, oprește calul și-l dă ficiorului seu să-l țină. Noi, în drumul nostru spre biserică, ne întoarserăm spre ei, curioși să vedem ce vreau.

Credinciosul bun — pătruns de însemnătatea zilei — se așeză în fața crucii și cu promoroacă la mustețe își descoperi capul, făcū trei cruci și-apoi stătū nemișcat. Se rugă lui Dumnezeu. Călușeii sfornăiau cu nări albite, în mijlocul străzii.

În noi se succedau emoții ne'nțelese la acest act de pietate. Priviam unul la altul muți, pătrunși și surprinși de sentimentul religios vădit. Vastitatea cuvintelor lui ne-a făcut să ne gândim și noi... la ardoarea credinței și iubirei curate creștinești. Ting... tiling... ting. Trăgeau clopotele. Ne făcurăm toți cruci la sunetul lor. Glasul lor dulce picură tainic în receala iernii. Prin resfrângerea de zăpadă ciuguliau vesel stolurile de vrabii.

Cu prisosința dulce a cucerniciei evocată prin rugăciunea credinciosului din munți intrăm în lăcașul lui Dumnezeu, gândindu-ne la cercurar.

Petru Popa.

Crăciunul în tabără.

(Pe câmpia Smârdanului 1877.)

*Și-acei ce de-apururi au glume,
Azi tremură muți și 'nghețați
În jalea cea fără de nume;
Pustiul ei se simt, și-aruncați
Departa la margini de lume.*

*Iar cortu 'ngropat e 'n zăpadă;
Nu-i ușe, nu-i cale, nu-i loc.
În haine ca 'n zi de paradă,
Țin pânea 'nghețată la foc,
Stând unul într'altul grămadă.*

*E freamăt în zare: e tunul,
Ori cântec de clopot din sat?
Crăciunul e astăzi, Crăciunul.
Flăcăii țin capul plecat,
Și plânge 'necat câte unul...*

*Ară vesele flăcări pe vatră;
Și-ai casei, la masă, gătiți.*

*Vin oaspeți, și cânele latră;
Le ies înainte grăbiți
Ai casei pe pragul de piatră.*

*Iar pânea pe masă, vecină
Pe neted-întinsul ștergar
Cu vinul din oala cea plină;
Și însuș bunicul, cel rar
La vorbe, azi ride și 'nchină.*

*Cu cîrpa la spate legată
Nevasta se 'nvârte, având
Spre toți câte-o vorbă 'mbunată,
Și, locuri pe laviți făcînd,
E suflet și inimă toată.*

*Din leagăn îi bălbăie-odorul,
Se luptă din mâni și e 'n zor
Să-și ducă la gură piciorul.
Afară e soare subt nor,
Dar haina de aur e norul.*

*Și-i hohot și riset în stradă,
Și însuș bunicul acum
Se 'ndoaie spre geamuri să vadă
Amestecul vesel din drum
Și lupta cu plumbi de zăpadă:*

*O ceată mai mare de fete
Au prins pe flăcăi, mai puțini.
Și-aprinsă e lupta 'ntre cete,
Și toți de zăpadă sunt plini
Și-n gură și 'n sinuri și-n plete...*

*Și-aici în pierduta câmpie
Sunt ninse cărările-acum,
Se sbuciumă vântu 'n mînie,
Iar corbii 'n pribeagul lor drum
Dau roate prin zarea pustie...*

G. Coșbuc.

A m i n t i r i.

I

Din viețile ce le-am trăit odată, nici una nu mi-e mai dragă, nici una nu o voi uita mai greu ca viața de student.

Da, viața de student cu toată poezia ei, cu toate năzdrăvăniile ei, nu o voi uita poate nici odată.

Când stau lângă sobă și scormonesc jeratecul ce-i pe sfârșite, e imposibil să nu-mi aduc aminte de iernile grele când o luam pe după garduri și adunam scândurile putrede ale pălănurilor și cum odată vrând să tragem o scândură, ne-am trezit că tragem întreg pălănul, cuprins între doi stâlpi, după noi. Ei! și ce foc am mai făcut atunci maică!

Când aprind lampa, e imposibil să nu-mi aduc aminte de nopțile triste când ni se isprăvia petroleul,

cum eșiam atunci în stradă, ne agățam de stilpul felinarului, luam lampa din el și o duceam în casă, iar colo după miezul nopții, când isprăviam cu învățatul, o puneam înapoi.

Iar când mi-se aduce mâncarea, s'ar putea să nu-mi aduc aminte de zilele în cari trăiam cu pită de împrumut?

Și cu toate că am făcut opt clase gimnaziale în nouă ani de zile, așa de iute mi-se pare că au trecut toate!

Seara când me cule, când gândul meu zboară departe-depart, la ochi întunecați și la sprâncene negre și bine arcuite, la ea care din ce în ce mai mult se împodobește cu frumoasele forme de fată mare: atunci îmi aduc aminte de toate dragostile ce au scos din pieptul meu de student atâtea și atâtea „oftaturi!“

Și e imposibil atunci să nu-mi aduc aminte de timpul când am fost la școală la străini, de ortacii mei de atunci — și mai ales de „frumușelul“ Aurel și de frumoasa lui Ileană.

Doar împreună am locuit la „baci“ doi ani de zile, împreună tremuram când baci ne strigă: Liniște!

Și dacă se întâmplă de câte-odată ne mai și măsură spatele cu trestia, împreună eșiam prin ambit, ne plângeam zilele și ne mângăiam unul pe altul cu cuvintele:

— Lasă, lasă, va trece odată și anul ăsta!

Eram pe clasa a treia amândoi. Și cu toate aceste, câtă deosebire între noi!

El cât eră ziua nu punea mâna pe carte și totuș eră cel dintiu în clasă — eu nu învățam nimic decât când stetea „baci“ cu „virgașul“ la spate-mi și totuș eram cel din urmă.

Duminea și 'n serbători ne lăsă baci la plimbare, dacă cumva buna noastră purtare nu-l îndemnă să ne puie pe boabe de cucuruz.

Și luam orașul dealungul și de-alatul până când soarele s'ascundea după deal, făcându-ne să înțelegem că n'ar strică s'o mai luăm și cătră casă că-i târziu și... nuiaua lui baci...

Veniam alături pe uliți, mai injurându-ne cu câte-un ucean de pantofar, mai uitându-ne în ochii coconițelor de nemți, cari ne ocăriau în toată forma și mâniaoase foc ne ziceau *Spitpup!*

Așa venind pe drum, tocmai în ulița noastră am întâlnit o frumoasă coconiță de Român, ce nu părea mai mare ca de treisprezece ani.

Ne-am făcut că n'o băgăm în seamă și am tocmnit lucrurile de așa, eăt să ne lovim cu ea față în față.

Nu ne-a zis „*Spitpup*“, nici nu ne-a ocărit ca nemțoaicele, a zimit numai și a trecut mai departe.

Am urmărit-o cu privirile și cu pașii și am făcut constatarea că intră la nro 17. Pe când noi eram numai la 12!

Și ce-i mai interesant — în aceeaș curte mai locuia un coleg de-al nost, ungur ce-i drept, dar om de ispravă.

Și după ce am stat o bună bucată de vreme cu gura căscată la nro 17, am gândit una — și am pornit acasă.

Nici n'am dechis ușa bine și numai ce mi-ți începe baci:

— Färfluchtär cherling nomal* — da unde fost?

* Verfluchter Kerl noch einmal!

Și fără să mai aștepte respuns, ne măsură la fiecare câte-o porție de *apetitorium nuiclaris*, cum botezase nuiaua un fost ortac de suferinți, bun latin, căruia-i dete Dzeu fericitul gând să-și caute altă locuință.

Până noaptea târziu nu închiserăm nici un ochiu. Aurel tot oftă, știi colea „din adâncul inimioarii“, eu nu puteam dormi din pricina ghioldurilor ce mi le da când se întorcea de pe o parte pe alta.

— Mă Aurel, ție-ți place de fata aia!

— Da tu de unde știi?

— D'apoi suspinurile astea!

— Nici vorbă! M'o lovit baci prea tare!...

În dimineața zilei următoare, ca nici odată până atunci, am ajuns cei dintiu în școală. Eu am început a rumegă o țiră de geografie, iar Aurel sta cu eapul răzâmat de bancă, se uită țintă la ușe și tresăriă de câteori se deschidea și mai ales când o deschisese Árpád, prietenul dela nro 17.

A așteptat în liniște până-și puse Árpád cărțile în bancă și pălăria în cuier, apoi s'a dus la el, l-a tras la o parte și l-a întrebat pe ungurește:

— Cum chiamă pe domnișoara aia cu ochi negri ce șade într'o curte cu tine?

— Ileana... celalalt nume nu-l știu — fata popii cutare, din satul cutare — și așa mai departe, o întreagă biografie.

Aurel ascultă năuc și-i sorbiă ca cu lingura fiecare vorbă. Apoi s'aplecă la ureche-i și-i șopti:

— Spune-i c'o „sărut!“

Nu știu de i-a spus tocmai așa, ori nu, ceva înse se vede că totuș i-a spus. Asta o deduceam din zimbetele ce i se furișiau pe busele ei roșii și ademenitoare de câte ori ne întâlneau cu ea...

Ceva câștig am avut și eu din dragostea ortacului meu: „apetitoarele“ s'au cam rărit.

Asta-i lucru natural. Acuma nu mai aveam la ce cutrieră orașul, ne eră destulă ulița noastră, șirul cu numerii fără soț.

„Baci“ constatase cu bucurie că ne-am îndreptat și drept resplată ne-a „permis“ să petrecem acasă pe doue nepoțele de-ale lui, cari il cercetau în fiecare sâmbătă.

După cină eșiam pe ambit și admiram cerul albastru. Așa-i firea omului, când inima i-e rece, nici habar n'are dacă există frumuseți sus în nemărginire și jos pe pământ. Când înse inima-i arde, atunci găsește frumuseți în licărirea fiecărei stele, în murmurul ori cărui isvor, în fiecare apus de soare și 'n fiecare resărit de lună. Crăcăitul broaștelor, țipătul ciuivicăii, sgomotul de stradă, atât de ordinar și atât de nesuferit odată — atunci îți pare frumos, sublim, poetic!

— Cătu-i de bine, frate — spunea Aurel — cătu-i de bine! Și viața asta, ticăloasa asta de viață, cătu-i ea totuș de frumoasă!

— Ți-e ușor ție să vorbești așa. Da, e frumoasă viața pentru tine, că ți-a dat Dzeu cap — și știi ungurește. Aș vrea să fii câteva zile numai în starea mea, care am ce e drept cap — dar cam prostuț — și pe lângă aia nu știu ungurește! Te-aș vedea atunci, cât ți-ar părea de frumoasă viața asta, plină de ocări, bătăi și... secunde!

— Nu, baci e mai bun acum, de o mie de ori

mai bun și asta mie ai să mi-o mulțamești. Adică nu mie, fără dragostei nemărginite, ce s'a aprins în inima mea...

cum ni se părea atât de dulce: Copii, la culcare! După ce se stingea lampa, me întorceam cu fața către Aurel și-l priveam în tăcere, prin întune-

O carte interesantă.

Și ne desfătam în aerul serii, în aerul parfumat de resuflul câtorva sute de îngerași ai orașului, până auziam glasul ce ne îngroziă odată și care a-

ricul în care eră cuprinsă odaia, vedeam părul lui blond și fruntea lui senină și mare. Perina în partea lui eră scaldată 'n lacrimi, iar când liniștea eră

mare, când nici grierul de subt vatră nu-și mai cântă cântecele, auziam șoaptele lui:

— Adă-ți Doamne aminte de ea, dă-i Doamne numai atâta bine cât eu îi doresc!

Eu, — las că și eram mai tiner ca el cu trei ani — nu puteam înțelege: de ce atâta sbucium? Doar nu-i lucru așa de greu, el se face mare, ea se face mare, el se duce la tată-so și zice:

— Domnule, îmi place Ileana, să mi-o dai mie!

Atâtea lacrimi cine a mai văzut, pentru un lucru atât de simplu și ușor!

Atunci nu înțelegeam, acuma înțeleg, — și bine ar fi dacă n'aș înțelege nici acum!

În duminica viitoare iar am ieșit la plimbare. Ileana era în fereastră, am salutat-o de câte ori treceam pe la nro 17. După ce am măsurat de câteva ori ulița dealungul și dealatul, când am ajuns în capul uliții, Aurel se oprî ca luminat de o idee de sus, îmi puse mâna pe umăr și-mi zise:

— Știi ce?

— Ce?

— Hai să-i facem vizită!

Atâta mi-a mai trebuit! Eu... vizită! Hm!...

Îmi aduceam aminte de trecuta mea copilărie, cu cântecele ei, cu jocurile ei și cu dragostile ei, vizită înse nu-mi aduceam aminte să fi făcut vreodată. Tot ce știam de lucrul ăsta se reducea la câte-o vizită cetită prin novele, dar eu să fac vizită... asta-mi părea nu știu cum...

Pe urmă totuș, pentru prietinia ce era între noi, m'am hotărit să-i fac pe voie. Deocamdată înse am tăiat o raită până acasă de ne-am schimbat cravatele — apoi am pornit în luptă.

Am ieșit din nou în uliță și am luat-o drept cătră nro 17, prin mijlocul drumului.

Ileana era tot în fereastră, acum nu singură, ci încă cu o prietenă, cu care locuia într'o curte. Când am văzut-o acolo, așa o slăbiciune ne-a cuprins, cât era gata să ne retragem și ne-am fi și retras dacă în momentul din urmă n'am fi observat un drăgălaș semn cu mâna, ce pare că ne spunea:

— Da haidați odata fricoșilor!

Ne-am luat dar inima în dinți și ne-am apropiat tot mai tare, până ne-am văzut înaintea porții. După șovăiri și îndemnări s'a decis în sfârșit Aurel să deschidă și — ne-am văzut în curte. Apoi iar nu după puțină șovăire am suit în etaj. Ajunși aici, ne-au cuprins tremuricile pe amândoi, ne uitam unul la altul fără să zicem un cuvânt. Ne apropiam de ușe și iar ne depărtam, ba ne socotiam să tragem sorți care să batem în ușe și care să intrăm mai întiu. Eu am vrut să fac o glumă — mi-am apropiat degetele de ușe, cu gândul să mi-le trag iar înapoi. A fost înse Aurel mai isteț ca mine. Când îmi erau degetele mai aproape de ușe, îmi dete o lovitură strașnică peste mână — și... am trecut și peste formalitatea baterii la ușe...

Îmi era înse frică să nu treg consecințele — de aceea am luat-o la fugă pe trepte la vale, lăsând pe Aurel în etaj, — plin și el de groază. Atât de frică-i era cât își și uitase cum se fuge.

De jos apoi m'am mai uitat odată în sus să văd ce-i cu Aurel? Am văzut un bătrân c'o pipă lungă în gură, iar Aurel sta înlemnit înaintea lui. Bătrânul îi zise:

— Vino 'n casă prietine, ce tot pipăi ai drag'

de ușe — doar nu-i noapte. Iar văzându-me și pe mine în curte, adause:

— Uite aice înc'un voinic! Haidați în casă bre... ce da nu viniți? Aint—țvai, drai...

Mai de silă, mai de voie bună, am urcat treptele iar, și bătrânul ne-a condus în casă.

Am dat „Gudântah“! De unde să-ți răspundă cineva! Ileana și cu prietenă-sa cât ce ne văzură *nêchi* pe ușe afară de gândia că arde casa, nu alteeva.

Bătrânul incremenit își rotî privirile într'o parte și într'alta, în sfârșit ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat ne pofî să ședem și ne întrebă:

— Ce jucați, calabrias, durac ori vizi?

Nu știam ce să zicem. Ne știam noi jucă de a mîța oarbă, de-a ascunsele și de-a *m'am mîniat pe tine*; de-a „cărălele“ și de-a „tureacul“ înse nu știam să mai fi auzit vreodată. Iar „vizi“ nu știam ce va să zică. Poate de-a vizita?! Da! De-a vizita ne jucăm acuma, dar numai noi știm cum!

Între astfel de împrejurări ce alta să fi făcut decât să așteptăm cu încordare desfășurarea evenimentelor.

Bătrânul deschise un dulap și scoase la iveală o păreche de cărți de joc, apoi se apropiă de noi și ne întrebă răstit:

— Noa?...

Urmă o tăcere de câteva clipe.

— Ce știți jucă?

Acuma înțelegeam. Eu înse drept spuind nu știam decât „porcul mic“, iar ce privește pe Aurel, nu eram introdus și în secretele lui „cartifere“.

Cum am scos-o, cum nu, destul că pe urmă ne-am hotărit să jucăm „porcul mic“.

Și cu iuțeala cea mai mare posibilă începî bătrânul a mestecă cărțile, povestindu-ne într'un suflet cât de urit îi era neavând cu cine-și petrece, fiind că baba i s'a dus în oraș. Și cât de fericit se simte acum, având cu cine-și cheltuî câteva ceasuri din mizerabila asta de vreme.

Steteam înlemniți fără să zicem o vorbă, în special eu nu me puteam de loc împrieteni cu situația — iar Aurel — el poate cercă să-și deie seamă: de ce a fugit Ileana? Am bătut câteva jocuri în cea mai mare tăcere. Numai gura bătrânului umblă ca o morișcă de vânt.

— Ei, dar ce aveți în gură, de o țineți tot închisă?

Rezultatul a fost că ni s'au mai deslegat și noue limba, ce-i drept numai când zicem:

— Șapte!

— Și la mine unu!

— Mai departe!...

— Adut!

Peste o jumătate de ceas sosi și doamna căsii. S'a cam bucurat ea nu-i vorbă de societatea soțu-seu, ceea ce am dedus din drăgălașele crețe ce se iviră pe fruntea-i dealtecum destul de încrețită.

Ne-a întrebat pe rând cum ne chiamă și ne-a permis să-i sărutăm mâna. În sfârșit s'a uitat în toate părțile, părea tare nedumerită, se întoarse cătră bătrânul și-i zise:

— Unde-s fetele?

— Știe-le păcatele! O fugit afară, vezi de ele, poate or fi în cuhnă.

Acum apoi am fost martori unor scene intime

familiale: bătrâna oacă de tremură pipa 'n gura bătrânului și perii în capul nostru.

Ba că-i om fără socoteală, care numai grija cărților o are, om fără milă, care ar vrea să crească fetele ca în pădure.

Iar noi cu toate că nu ne simțiam prea fericiți fiind martori acestor scene, cu toate că ba acum, ba acum așteptam să se descarce și asupra noastră, în internul nostru aprobam fiecare cuvânt al hydrei. Da, om care nu se interesează de Ilenuța — și astfel nici de Aurel — și...

Și după ce baba-i mai aruncă bătrânului o privire fulgerător de drăgălașă, o tulă pe ușe afară.

Bătrânul, ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat, mestecă cărțile și jucărăm mai departe. Nici n'am isprăvit bine un joc și numai ce vedem pe baba reintrând, cu Ilenuța și cu prietina ei de braț.

— Tu, ce făcusi cu fetele mele!

— Ei bine *Maichen*,* să vie să joace cu noi!

Acum a nimerit-o. Aurel s'a sculat în picioare și a privit tîntă în ochi pe Ilenuța, cu ochii lui aprinși, cu ochii lui plini de văpaie.

Ce-i drept avea la cin' să privească, doar una eră Ilenuța! Ea-i întinse mîna ei mică și caldă, el o coprinsse între mînile lui și în vecinicia aceea de o clipă a simțit trecându-i prin vine toată căldura, tot farmecul unei vieți de fericire.

A măsurat-o cu privirea-i din creștet până 'n tălpi: părul ei negru și bogat, impletit în două plete lungi ce se încolăceau în jurul capului, câte-o șuviță îndărătnică ce-i alunecă pe lângă ureche, ochii ei întunecați și mari, rugile ce-i împodobiau obrăjorii, talia ei subțire cuprinsă într'o bluză neagră și pe urmă rochița cenușie ce-i ajungea până din sus de glesne, toate astea o făceau atît de frumoasă! Iar dacă a trecut acea clipă, ca și care nu va mai fi petrecut el în viața-i, ne-am așezat cu toții pe scaune, el lângă Ileana, eu între Ileana și prietina ei. Așă cît... la urma urmelor tot am fost mai bine eu — adică aș fi tost mai bine dacă aș fi știut atunci câte știu acum!

Iar pentru Aurel împrejurarea asta a fost de tot nefavorabilă — pentru că de aci încolo tot cam el remănea în joc. Atunci Ileana ridea mult și cu poftă și-i făcea ciudă cu pumnii, iar el s'aprindea și mai tare și-i făgăduia că a doua oară o s'o facă pe ea să remănă, dar remănea numai eu făgăduiala.

Nici nu eră el bîgător de seamă pe de-o parte, pentru că tot la Ileana se gândia și se uită — iar pe de altă parte drept vorbind nu-i viniă la socoteală s'o vadă pe ea remasă în joc.

Se frămîntă în tot decursul jocului să afle măcar câteva cuvinte cu cari să facă distracție neprețuitei lui vecine și atîta-i eră de ciudă că nu le află.

Odată a bîgat de seamă că Ileana e în pericol de a remănea, de aceea și-a dat toată silința s'o scape. A și scăpat-o, inse prin asta a împins jocul în spre mine și acum eram eu în pericol. O singură ușe de scăpare imi eră deschisă, și aceea ușe eră vecina mea de-a stînga. Aș fi făcut-o eu scăpată, nu-i vorbă, doar aveam încâtva conceptul complezantei. Numai cît: nu prea eram mulțămît cu ea, căci pe lângă alte defecte mai eră și nemțoaică. Iar nemții nu-mi plăceau de când cu „apetitoarele“ lui „baci“. De aceea nici una nici alta, fără am împins

* Deminutiv dela Maria — Marichen.

jocul în spre ea. S'o fi văzut atunci ce căutătură mi-a aruncat — atunci mi-am auzit pentru a nu știu cîta oară drăgălașul epitet:

— Spitpup!

Au isbucnit în hohote toți cei din casă, iar bătrânul ridea de li căzuse pipa subț masă. Eu... ce să fac? Am inghițit nodul și — am mestecat cărțile pentru ea — „din complezanță“.

Am petrecut seara aia știi colea minunat, cum zicea Aurel. Se apropiaseră opt ore, de plecat inse nici vorbă. De odată ca un ce negru mi-se puse înaintea ochilor grozava imagine alui „Baci foribundus“. Am îngălbenit. I-am tras lui Aurel una cu ochiul — el nici că m'a bîgat în seamă. Am așteptat dar până s'a gătat jocul început, apoi m'am ridicat drept în picioare — spre marea indignare alui Aurel — care la urma urmelor s'a ridicat și el — și ne-am pregătit de plecare.

Nu ușor ne-am despărțit de societatea în care intrasem într'un mod atît de original, Aurel nu-și mai putea scoate mîna dintr'a Ilenuței, se împrietiniseră binișor.

Ochii, ochii, cîți prieteni fac ochii!

Bătrânul ne-a petrecut până în curte, rugându-ne la despărțire să o mai dăm dumineca pe la ei, căci așă i-e de urit etc.

I-am făgăduit și l-am lăsat cu seara bună!

Sunt opt ani de atunci! Zădarnic cerc și atăzi să-mi dau seama ce idee își va fi făcut bătrânul acela de noi — zădarnic cerc să-mi fac și eu o idee clară despre el, toate astea imi par ca niște enigme psihologice neexplicabile!

Ajunși în uliță n'am cutezat să mergem de-a dreptul acasă, ei ne-am mai plimbat de câteva ori pe rîndul cu numerii fără soț, tot chipzuid modalitățile de scăpare de „baci“. Și ori câte iscodiam, pe urmă vedeam că nu-s de loc potrivite.

N'aveam alta de făcut decît să ne lăsăm la voia întâmplării.

Tremurând ca varga ne-am apropiat de casa noastră.

— Acu-i acú, măi Aurel!

— Acú, zeu!

Am mai stat o clipă locului, lui Aurel îi mai venise în minte un mod de scăpare: că adică am fi fost la un prietin să 'nvățăm „Latina“.

Apoi ne-am luat inima 'n dinți și am intrat în curte și din curte în casă. Am dat „Chis ti hantul“¹ obicînit și ne-am rîzămat de ușe, așteptând să-și înceapă Baci *interrogatoriul*.

Aș, interrogator! Baci nu-i omul formalităților.

Și numai ce-l vedem că-și desface eureaua, — uf neiculiță — și se aruncă ca un bîlaur asupra noastră, una, două, trei, patru, cinci, șase, bloch,² țigainăr, tu, cripăș, na!

Ne-a îmblătît până am căzut amîndoi în genunchi și ne-am rugat de iertare.

— Mere la dracu ir crepirtăne³ kerling — nu capotă nimic de muncare. Auzit? Mere la culcare!

Încă-i bine c'am scăpat cu atîta! De alte dăți mai trebuia să ne punem și pe boabe vre-un sfert de ceas, apoi să sărutăm mînile lui baci — și la

¹ Küsse die Hand.

² Bloch = Valach.

³ Ihr krepirtene.

neni, bunei noastre neni, pe care Dzeu s'o ierte c'o murit și care nu arare ori ne-a scos de pe mâna lui baci chiar cu pericolul de a lua și ea câte una.

Și dacă ne-am culcat, iarăș m'am întors cu fața cătră el, iarăș am simțit umezeala lacrimilor pe perină, iarăș i-am auzit suspinele și i-am zis cu amar:

— Da, baci s'a făcut mai bun acuma. Și asta avem s'o mulțămim dragos...

Nu m'a ascultat. S'a întors în altă parte și a continuat cu suspinele.

Iar când nici horcăitul invingătorului baci și nici cântecul grierușului nu mai conturbă liniștea nopții, puteai deosebi câteva șoapte amestecate cu câte-un suspin:

— Adă-ți aminte Doamne de Ilenuța, dă-i Doamne numai atâta bine cât eu îi doresc.

Teodor Lazar.

Întiu să-ți plângem moartea.

I

„Cădea-oiu mâne în mormânt,
Iar tu de-aici i fi departe !“
Și lacrimi ți-au pornit șiroaie
Și nu mi-ai mai spus alt cuvânt.
Simțiai, că n'o să mai ai parte
De nici un bine pe pământ,
Și doruri te-au cuprins o droaie
Și greu ți-a fost de data asta,
Că nu te-a ocolit năpasta.
Căzutu-ți-a pe suflet ceață...
Atât te-ai fost legat de viață !

Un gând ți-eră atât de greu —
Ca nici odotă înainte.
Ți-ardea tot pieptul de durere
Și 'ntorsu-te-ai spre Dumnezeu.
Și iarăș l-ai rugat fierbinte :
„Aseultă, Doamne, glasul meu,
Că nu mai am, decât o vrere,
Să-mi văd la casa lui băiatul —
Și-un ceas, uitându-mi ce-i oftatul,
Să plec din lume împăcată !“
Și-ai plâns, ai plâns ca nici odată.

În silă m'am urnit de-acas,
În piept purtând vorbele tale
Cu doru 'nlănțuit de tine.
Atâta doar mi-a fost ramas...
Și 'ntorsu-m'am pe-aceeaș cale,
Dar fără să cunosc popas.
De veste-am prins, că nu-i a bine...
În zori m'apropiam cu frică,
Zăresc lumini... mi se despică
Durerea 'n piept și-alerg în casă,
Dar că-am venit, azi nu-ți mai pasă.

Dormi somnul cel de veci acum,
Și-l dormi atât de liniștită.
Zimbește fața ta senină,
În suflet nu porți nori de fum.
De nuntă par că ești gătită,
Și gata stai să pleci la drum...
De ce ești azi cu noi străină !?
Că-ai zis în chinu-ți „Doamne, ia-me“
Tot tu întorsu-te-ai dar, mamă,
Rugând pe-a toate Știutorul
Să-ți tindă grabnic ajutorul !

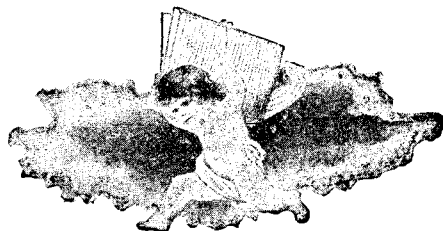
Duios copilul teu cel mic
Voiă să știe, ce ți-e vrerea,
Când i-ai șoptit, să nu te lase —
Și n'ai mai zis apoi nimic.
Slăbitu-ți-a deodat durerea
Și cum renvie 'n ploaie-un spic,
Pe care seceta-l uscasc,
Așă ai renviat — și 'n urmă
Suflarea toată ți se curmă
Și-adormi, zimbînd, cum dormi acuma,
În haine noi și 'n giulgiu ca spuma.

II

S'a 'nduioșat cini te-a știut,
Căci bună-ai fost cu lumea toată —
Și n'au mai fost ca tine mume.
La groapă când te-am petrecut,
Creștin nu s'a găsit în gloată,
Să nu fi plâns, fără-a fi vrut.
Și rudele-ți spuneau un nume,
Că doar ți-i face 'ntoarsă calea,
Dar nu te 'nduplecă nici jalea,
Nici vorba lor, nici plânsul nostru,
Căci nu le mai puteai ști rostu.

Pe groapă-ți a căzut apoi
Vestmânt ca nevinovăția,
Și-albitu-s'a întreg pământul,
Pământul băntuit de ploi.
Ușoară fle-ți pururi glia,
Iar sufletul în veci cu noi,
Te bucure în ceruri Sfântul,
Ca somnul fericit să-ți fle,
Căci noi de-om da de bucurie,
Ne-a scris pe totdauna soartea,
Ca 'ntiu să-ți plângem, mamă, moartea.

Dionisie Stoica.

Noaptea sfântă.*

Pe vremea când împărăția August în Roma și Irod era rege în Ierusalim, s'a lăsat odată pe pământ o noapte neagră, întunecoasă și neagră ca păcura. Toate stelele de pe cer se ascuseseră și luna nu lumină nici măcar cu o rază.

Și după cum era noaptea de întunecoasă, tot așa era și tăcerea de adâncă. Riurile stătuseră din curs, vânturile nu mai adiau și frunzele nu se mai mișcau. Până și valurile nu se mai izbiau de maluri și nici nisipul nu mai scârția sub picioare.

Totul impietrise și amuțise, căci era noaptea sfântă.

Iarba nu îndrăzniă să crească, roua să cadă și florile să imprăștie mirosul lor.

În noaptea aceea fiarele nu sfășiau, șerpii nu mușcau, câinii nu lătrau. Nici un reufăcător n'ar fi prădat, nici un tâlhar n'ar fi vărsat sânge.

Tocmai în noaptea aceea, câțiva oameni ieșiră din palat și se îndreptară spre Capitol.

Peste zi, sfetnicii întrebaseră pe împărat de nu se împotrivese ca să i se ridice un templu pe muntele sfânt. Dar August nu-și dădă numai decât invoirea. Nu știea de vor primi zeii să aibă el un templu alături de al lor și respuse că mai întiu vrea să aducă jertfă zeului seu ocrotitor și să cerceteze astfel voia lor.

Nici preoți, nici ostași nu-l întovărășiau, ci prietenii lui cei mai buni. Înaintea lui mergeau slujitori cu facle aprinse ca să-i lumineze calea, iar alții duceau altarul cu trei picioare, cărbunii, cuțitul, focul sfânt și toate cele trebuincioase.

Și fiind că August era bătrân și îi venia greu să urce treptele înalte ale Capitolului, îl duceau pe o lectică.

Împăratul vorbea vesel cu sfetnicii și nimeni nu luă seama la tăcerea adâncă care stăpâniă totul. De-abia când ajunseră la treapta de sus, unde voiau să înalțe templul, văzură ei că se petrece ceva.

Noaptea asta nu putea fi o noapte ca toate nopțile, căci sus pe muchia stâncei li se arată ființa cea mai minunată pe care o văzuseră vre-odată.

Întiu li se pără că e un măslin, apoi crezură că e vre-o piatră din vechiul templu al lui Jupiter, aruncată pe stâncă. La urmă văzură că nu poate fi altceva decât bătrâna Sibila.

Nici odată nu văzuseră ei ceva mai bătut de vreme și mai neînchipuit de mare. Bătrâna asta era înspăimântătoare. De n'ar fi fost împăratul cu ei, ar fi luat-o toți la fugă.

„Anii ei sunt mai mulți ca nisipul mării“ își șoptiau între ei. „De ce o fi ieșit ea din peșteră? Ce va fi vrând să procească împăratului și țerii, ea care-și scrie prorociile pe frunzele copacilor, iar vântul le duce celorlora cărora sunt hotărite?“

Și înspăimântați erau. Ar fi căzut toți în ge-

* După Selma Lagerlöf.

nunchi la un semn al ei, dar ea sta liniștită și nemișcată ca o stâncă de piatră. Se ghemuise pe muchia stâncei și umbrindu-și ochii cu palma, se uită să vadă ceva ce se petrecea în depărtare.

De-abia acum băgă de seamă împăratul și însoțitorii săi cât de întunecoasă era noaptea. Ce tăcere și ce liniște! Nici măcar murmurul înăbușit al Tibrului nu se auzia.

Li se părea că stă să li se taie resuflarea. Sudori reci le curgeau pe frunte și mâinile li se înțepeniseră. Vedeau ei că ceva ne mai văzut se va împlini. Nimeni înse nu voiă să arate că i-e frică; dinpotrivă spuseră împăratului că asta e un semn bun: întreaga fire își ține resuflarea, ca să binecuvinteze pe noul zeu, și că bătrâna ieșise din peștera ei anume pentru asta.

Adevărul înse era, că Sibila sta încătușată de o vedenie și nici nu știea că August se află în Capitol.

I se părea că e într'o țară îndepărtată și că pășește pe un șes întins. Picioarul ei se lovia mereu

de ceva, pe care ea le luă drept bulgări de pământ. Se aplecă și pipăi. Nu erau bulgări de pământ, ci oi. Trecea printre turme mari de oi cari dormiau. Iată că văzū în mijlocul câmpului un foc aprins de ciobani. Porni într'acolo. Ciobanii, culcați în jurul focului, dormiau. Dar lighioanele astea miștele cu ochii strălucitori și cozile stufoase, cari se furișau lângă foc, nu erau oare șacali? Ciobanii înse nu le goniau, cum dormiau pacnici și fiarele se culcară liniștite alături de ciobani.

Sibila nu vedea ce se petrece în dosul ei pe vârful muntelui. Acolo se ridică un altar, se aprinseră cărbunii, iar împăratul luă din colivie o porumbiță ca s'o aducă jertfă. Mâinile lui erau înse atât de țepene, încât nu puteau ținea pasărea. Porum-

bița bătū odată din aripi și sbură în întunerecul nopții.

Curtenii se uitară cu ciudă la bătrâna. Credeau că ea e vina nenorocirii. Ei nu știau că ei i se pare că e lângă focul ciobanilor și ascultă murmurul ușor care trece prin noaptea tăcută ca mormântul. Ascultă multă vreme, până ce băgă de seamă că murmurul nu vine de pe pământ, ci din nori. Ridică capul și văzū niște arătări luminoase, plutind în întunec. Erau ingerași cari sburau cântând și cântând în lung și în lat.

Pe când Sibila ascultă cântarea ingerilor, împăratul se pregătiă să aducă altă jertfă. Își spală mâinile și cerū o porumbiță. Cu toate că încercă să ție cu toate puterile pasărea, ea alunecă din mâinile lui și pieri în noaptea nepătrunsă.

Împăratul se îngrozī. Căzū în genuchi în fața altarului și începū să se roage. Sibila nu auziă nimic din toate astea. Ea ascultă cu tot sufletul cântul ingerilor care se auziă din ce în ce mai tare, până trezi pe ciobani. Răzămăte în coate, cio-

Artemie Anderco.

banii văzură cărduri luminoase de ingeri, cari plutiau ca păsărelele în aer. Îngerii aveau unii alăute și viori, iar alții surle, și cântecul lor sună ca risete vesele de copii. Cum auziră ciobanii, se pregătiră să plece spre orașul din vârful muntelui, de unde erau și să povestească ce au văzut.

Porniră pe o potecă îngustă și întortochiată, iar bătrâna îi urmă. De-odată muntele se lumină. O stea mare luminoasă se aprinse de-asupra și orașul străluci ca argintul. Toate cărdurile de ingeri se năpustiră cu veselie într'acolo și ciobanii grăbiră pașii. Când ajunseră în oraș, văzură că îngerii se grămădiseră deasupra unui staul dela marginea orașului. Staulul eră dărăpănat, acoperit cu paie și adăpostit de o stâncă despuiată. Ací se oprise steaua și îngerii se grămădiau mereu.

Când se aprinse steaua deasupra orașului, se trezi toată firea și oamenii de pe Capitol o simțiră și ei. Adieri de vânt și mirezme îmbătătoare trecură prin aer, frunzele fășăiau, Tibrul începù să murmure, stelele se aprinseră și luna se ridică deodată strălucitoare sus pe cer și lumină peste întreaga lume.

Doue porumbețe se coboriră din nori și se lăsară pe umerii împăratului. Când se întâmplă minunea asta, August se ridică mândru, dar prietenii și sclavii lui căzură în genunchi. „Slavă ție, Cezar!” — strigară ei — Zeul ți-a respuns. Tu ești acela, care trebie slăvit pe înălțimile Capitolului!”

Acum auzi Sibila glasurile lor și se trezi. Se ridică de pe muchia stâncei și se apropiă de ei. Se părea că e un nor, gata să se prăbușească. Eră înspăimântătoare. Suvițe încălceite de păr îi atârnav pe umeri, mânilor îi erau noduroase, iar pielea ei, sbârțitură lângă sburcitură, eră tare ca o scoarță de pom. Pași spre împărat și cu o mână îl apucă de braț, iar cu cealaltă arată departe, spre resărit.

„Priveste! — îi porunci ea, — și împăratul ridică ochii și văzù. Locul se deschise larg înaintea lui și privirile pătruseră până departe, în țara din resărit. Văzù un staul dărăpănat, adăpostit de o stâncă și în prag câțiva ciobani ingenunchiați. În staul văzù o femeie în genunchi înaintea unui copil, culcat pe paie. Și degetele noduroase arătau spre copil „Slavă ție, Cezar! — zise Sibila batjocoritor. — Acesta e zeul care va fi slăvit pe înălțimile Capitolului!”

August se dete înapoi îngrozit, ca dinaintea unei nebune.

Dar Sibila vedea. Ochii ei turburi se aprinseră, ridică mânilor spre cer, glasul ei se schimbă și se făcù atât de puternic, că se putea auzi în toată lumea. Vorbele ei par că le cetia în stele.

„Slăvit pe înălțimile Capitolului va fi cel care s'a născut, Crist sau Anticrist, dar nu oamenii neputincioși”. Spuse, și trecând printre oamenii inlemniți de spaimă, cobori încet muntele și pieri.

August oprì poporul să-i înalțe templul, dar porunci să se zidească acolo un altar pentru fiul lui Dumnezeu și-l numi „Altarul Cerului”.

Lia Măgura.

Eră într'o seară de april . . .

*Eră într'o seară de april,
Cu stele blânde și senine,
Ne-astâmpărată te-asteptam
Pe tine.*

*De printre glastrele cu flori,
Ce așipiau îndrăgostite,
Visând ca niște fete mari,
Pândiam când vei sosi iubite.*

*Ai vint târziu și-ai stat puțin,
Și m'ai rugat să te ascult:
Tu pleci, că ești cuprins de trebi,
Și nu poți să mai vii mai mult.*

*Mi-ai zis încet să nu mai plâng,
Căci nu me uiți și-ai zis ză sper
Un viitor mai fericit,
„De e un Dumnezeu în cer”.*

*Ce seară tristă de april,
Când dragostii ai pus sfârșit
Și m'ai uitat așa ușor,
Căci înapoi n'ai mai venit...*

Elena din Ardeal.

Rugăciune.

(De pe mare.)

*O blândă, tristă Mamă a Divului Christos,
Tu, Care lumii dat-ai pe Cel mai luminos
Sfânt Fiu prea-adorat al visurilor Tale;
Din vecinică lumină, pe 'ntunecoasă cale,
La noi plâpânde umbre trimite-ne o rază.
Din sferile înalte Tu fii-ne scut și pază.
Ne scoate la tărâmul a mult viător maluri,
Din răsvrătite ape și 'nfuriate valuri.
Iar trist' inima noastră cernită 'ndurerată
Spre Tine s'o apropii, Tu Mamă adorată,
Pe cetele de ingeri Stăpână și Regină.
Desprinde-o blândă rază diu tronu-ți de lumină,
Spre noi răsfrânge-o, Sfântă!...*

*Ridică vâlul nopții, ce peste noi s'asterne,
Lucească 'n zări steluța ce razele-și asterne
Pe mișcătoare valuri cu sbuciumuri eterne.
Cu noi să fii Stăpână. Pe malurile mării
A nostru gând îngână în orele 'ncercării
Profundă rugăciune...
Îngenunchiem regină, ah nu ne du 'n peire
Tu scapă-ne de valuri, ne mântuie de rele
Și vânture rebele. În leagăn de mărgel
În legănare lină subt schinteieri de stele,
Spre portul ce suride în zarea cea senină,
Condu-ne Mamă sfântă, Stăpână și Regină,
Marie!*

Emil A. Chiffa,

În seara de Crăciun.

Alb tot împrejurul. Satul geme sub zăpadă — și ninge mereu.

Și e vijelie, să nu ieși pentru toată lumea din casă. Șueră crivățul și se luptă cu tot ce-i iese 'n cale ca nebun. O cucuvaie plânge într'un horn, iar Griveiu, îngrozit de prăpăstenia, ce se deslănțuie, mărăie și latră. Gardul nu i s'a putut împotrivi vântului, și zace trântit la pământ. Poarta se ține din câte. Scârțâie și se vaieră ca omul în ghiara morții — și izbutește să se împotrivească.

În casă tata cu trei copii s'au adunat în jurul vetrii. Bătrânul la lumina focului, răsımându-și fața în palme, dă pas gândului înapoi, pe drumul plin de suferințe al traiului seu de până-acı. Copiii, ca să nu-l supere, stau roată împrejuru-i fără a zice ceva. Și e atăta de pustie casa, iar crivățul afară e tot mai înverșunat.

La un capăt de sat se aud feciorii colindând. Copiii sar în sus de bucurie, că o să vină feciorii și pe la ei, să-i colinde.

Bătrânul tot mai mult se adâncește în vremile trăite și tot mainemângăiate-i sunt gândurile. Fără voie înghite un suspin greu — și ca să nu-l bage de seamă copiii, se 'ntoarce și aruncă pe foc niște vreascuri.

Cel mai mare dintre copii se duce la fereastră ca să audă când vor fi aproape colindătorii, iar cel mezin află cu cale să-și desfășure păsul inimii :

„Pe la câți băeți am fost azi, la toți am văst turte și mere și alune și nuci. Toți erau voioși și-mi arătau cu fală ce le-au adus mamele lor dela târg. Ba am văst pe la mulți și pomi de Crăciun. Să fi văst, tăticle, ce pom frumos are Liața lui Lisandru. I l-a gătit mă-sa așa de frumos. Bradul l-a adus ta-so din pădure de joi și vineri seara a fost gata de tot și atunci apoi l-au aprins pe când umblă cantorul cu nașterea“.

Frățiorul cel mai mare nu-l ascultă, eră tot la fereastră. Bătrânul eră adâncit în gândurile lui. Numai copilul cel mai mic făcea ochi mari și-i sorbiă tot cuvântul.

„---Și luminile erau așezate roată și într'un rând ca cele din policandru din biserică. Și 'n vârful rămurilor erau prinse cu ață nuci sicuite și erau turte multe pe toată craca și mere și flori și fire de argint. Și i-am spus Linții, că noue nu ne-a adus nimica Moș Crăciun — și Lința a vrut să rupă după pom o turtă, să mi-o dea, dar n'a lăsat-o mă-sa. Și am fost și la Ghiță, și mi-a arătat ce i-a cumpărat mă-sa dela târg : o muzică eu...“

— Ia taci, se repezi copilul dela fereastră, că vin feciorii. Sunt la vecinu ! Tăticle, tu nu le aduci nimic ?

Dar colindătorii nu s'au oprit de loc la poarta lor, au trecut înainte. Și bietul copil nu 'nțelegea noima lucrului ăstuia. S'a coborit de pe ladă și fără a 'ndrăzni să zică vr'uu cuvânt, s'a pus lângă frățiorii lui, în fața vetrii.

Focul se luptă cu moartea. Tatăl copiilor înlemnise pe vatră, iar bieții băieți, lipiți deolaltă, nu știeau ce să facă.

Cel mare cercă să-și uite durerea, că la ei n'au cântat colindătorii ; al doilea își perduse voia de-a mai povesti despre cele văzute prin sat pe la copii, îl dorea înse inima că lui nu i-a adus Moș Crăciun

nici barem o turtă și-i părea reu, că mă-sa Linții n'a lăsat-o să-i dea una, ca să le poată face bucurie cu ea și frățiorilor...—

Copilul cel mai mic tăcea și el, dar în mintea lui se furisase un gând nevinovat și nedumeritor în urma celor spuse de fratele seu mezin. „De ce au numa copiii din sat mame ? De ce nu le-a dat Dumnezeu și lor mamă, ca să le aducă din târg turte și nuci și alune și mere — și să le gătească mă-sa și lor pom de Crăciun dintr'un brad adus din pădure de tatăl lor ? Să puie 'n el lumini ca 'n policandru din biserică și nuci riscurite și turte și mere — și să se bucure și ei ca toți băeții din sat ? ! Or doar au și ei mamă ! ?“

Și creerul micuțului nu-l ajută să se poată dumeri cu întrebările astea.

Focul se stinse, iar bătrânul nu se mișcase încă de pe vatră. Micuțul înse nu mai putea aștepta. Voiă să știe, că au ei mamă, or ba ?

Și 'ncepă cu glas nehotărît :

„Tăticle, noi n'avem mamă ? !“

Dar întrebarea nevinovată a micuțului remase fără răspuns. Tatăl lor se trezi din dureroasele-i gânduri — și 'ndreptă copiii să se culce.

Și se culcară cu toții, iar afară urlă crivățul, de-ți băgă flori de moarte.

Budapesta.

Dionisie Stoica.

C â n t e c.

*Zilele sunt tot mai scurte,
Noptile sunt tot mai lungi...
Cine știe primăvara,
Suflete, de-o mai ajungi ! ?*

*Toamna-și scutură din plete
Frunze veștede pe drum...
Candela nădejzii tale
Stnsă-i, suflete, de-aeum !*

*Ai ramas orfan pe lume,
Și cum stai așa tăcut,
Îți ațiți în vatră foetul
Cu nimicuri din trecut.*

Z. Bârsan.

Cugetare.

— Iubirea este fericirea pământească.

Ceea ce pentru corp este hrana, pentru suflet este iubirea, e fericirea întrupată.

În ființa iubită, iubitul caută a se perde, a se anihila pe sine, trăește din viața, prin spiritul, prin cugetul celui iubit, producându-i prin coardele simțurilor sale, note de cea mai dulce și divină simfonie.

În noaptea de Moș-Grăciun.

E iarnă și vifor afară... noapte și târziu...

În cameră stau singur cu iubita mea mamă.
E o căldură plăcută, prielnică, molesitoare, că ai adormi așa de bine, dacă n'ai auzi șueratul vântului, vâjiitul năpraznic al viscolului și zăpada spulberată n'ar mai fi aruncată așa cu furie în geamuri...

Dintr'un jeț larg, privește focul ce pâlăie în soba plină cu lemne, care, din când în când trosnesc, sar scântei ce abia aprinse și se sting...

Văpăi, limbi de foc, se ridică, se întind în sus, pe coș, de diferite nuanțe și culori...

Multă vreme stau așa și me uit cum arde focul... și într'o amăgire a simțurilor, într'o învălmășeală sufletească am resimțit o năpădire de senzații plăcute și puternice din cari reeșă un vag sufletesc, o dispoziție de visare...

Din negura vremilor trecute se desprind și-așa de clar îmi apar în minte, icoane din vremuri de altă dată, imagini, icoane scumpe și frumoase din copilărie; păcuri de amintiri vechi, triste și plăcute, nechiamate, cuvinte, scene, întâmplări la cari nu mai m'am gândit de mult — și pe cari le credeam uitate, vin mereu, așa stărnite din depărtările trecutului, resar blând și par' că flacărele roșii, portocalii, ale focului mi-i le luminează în minte din ce în ce mai mult, mai deslușit, mai clar, ca cerul când se înseninează...

În noaptea de Moș-Ajun, simți o senzație neexplicabilă să stai așa — multă vreme — și observând contrastul, — s'ascuți trista simfonie de-afară, din cameră unde e adăpost, e cald și bine... să simți singurătatea originală din lungul nopților de iarnă...

Nu știu cum — dar par' că în noaptea aceasta aștepți ceva, și nu știi ce; te regăsești într'o dispoziție cu totul deosebită și nouă...

Și fără să vrei, ți-aduci de-atâtea aminte!...

...Cu ce plăcere și duioșie sufletească, îmi amintesc de vremurile stinse pentru totdeauna, când cu săptămâni înainte așteptam cu nerăbdare să vie această noapte, și umblam prin ninsoare, prin ger cu colindele, și totuș me simțiam așa de bine și de satisfăcut!...

Cum ar fi vremea, cât de mult prețuește această noapte pentru copii!...

...Și cât de plăcut e să colinzi cu Moș-Ajunul...

Câte senzații de-astea n'am încercat, n'am simțit atuncea, cât am fost copil!...

S'au stins vremurile de-a unci, — pierdute sunt de-acum — și nici odată n'oi să vie iarăș!...

*

E-aproape de ziuă. Acelaș vânt șueră cu groază. Candelă arde liniștit, împrăștiind lumina-i slabă.

Mama dintr'un jilț privește focul și toarce din fuior mereu — și din când în când cu mâna ia o-paițul, întoarce... iar pe uliți copilașii merg voioși, și colindând din casă 'n casă, se-aud cântând cu Moș-Ajunul... ei vestesc tuturor, că peste o zi este Crăciunul...

N. Varone.

Colinde.

I

Scoală-te stăpâne, scoală,
Lerui lin.

C'afară-i mare răscoală,
Că s'o născut împărat,
De ingeri mici legănat,
De mai mari încunjurat,
Și de sfinți împrejurat,
Că s'o născut rege sfânt,
Aici pe acest pământ,
În un grajd la Villeim,
De unde acum venim,
Voue ca să ve vestim, —
De-unde-acum înturnăm,
De știre ca să ve dăm,
Să mergeți să ve 'nchinăți,
Ca niște supuși plecați.

Scoală-te străpâne, scoală,
C'afară-i mare răscoală,
Că Irodul împărat,
De ast' naștere-o aflat,
Și mii de prunci o tăiat,
Ca să taie pe Christos,
Împăratu luminos,
Ca să taie pe Isus,
Împăratu cel de sus.
Eși stăpâne pân' afară,
Că-i de mult de astă-seară,
De când stăm și scriburim,
Ne cheamă să ne 'ncălzim,
Ne dă colac de grâu bun,
Că suntem de mult pe drum,
Ne dă unul de săcară,
Că suntem de mult pe-afară.

Sculați dar boeri, sculați,
Și pe noi ne ospătați,
Ca voue să v'o 'nchinăm,
Colinda ce-o colindăm,
Ca Dzeu să ve ție,
Trăind mult cu veselie,
Și cu mai mare bucurie.

II

Sus pe cer 'mpodobit,
Mândru soare-a resărit;
Dar nu-i soare resărit,
Fără-i Dzeu venit,
În scutece înfașat,
De ingeri încunjurat,
De maica-sfântă legănat.
Pruncul plânge și se frânge,
Maica sfântă așa-i zice:
„Taci fiule, taci dragule,
Că ție 'ndată ți-oiu da,
Mături cer-a mătură,
Doue mere roși roșioare,
Coapte 'n razele de soare,
Doue sinuri albișoare,
Ca să-mi spui că ce te doare“.

Dar fiut din graiu graiă:
„Mie maică nu-mi trebuie
Mături, cer a mătură,
Și mere a me jucă,
Făr' mi trebuie să-mi dai,
Cruce sfântă 'n mâna stângă;
Iar' în dreapta sbiciu de foc,
Sbiciu de foc, dumnezeesc,
Pe deavoli să-i prăpădesc.

Culese de:

Theodor A. Bogdan,
învățător în Bistrița.

Ingerul s'a pogorit.

SALON.

Poezii de Maria Cunțan.

— Impresii. —

Se știe cât de bine a fost primit de presă și de public acum vre-o doi ani cel dintiu volumaș de versuri al cântăreței dela Sibiiu. Acea notă feminină românească, pe care n'a avut-o până acum nici o scriitoare într'un fel așa de simplu și de sincer, s'a impus dela sine pe câmpul poeziei române și numele autoarei a fost însemnat cu drag prin gazete, prin reviste și a fost pomenit cu multă simpatie prin conferințe și prin discuții literare.

Acum duioasa Maria alegându-și din primul volum bucățile de seamă și înfrățindu-le cu munca ei din timpul din urmă, ne dă un al doilea volum apărut în institutul de editură „Minerva” din București. Remasă întru câtva credincioasă notei sale și sclavă unei melancolii de amurg văzută de ochii ei și simțită de sufletul ei nostalgic, reușește și de data asta să ne stăpânească și să ne ducă în lumea ei imaginară, un cuib mititel, delicat întruchipat și încălzit vecinic de dorul nesfârșit al inimei sale.

Închipuiți-ve o fată remasă duminică acasă, pe când toți ai ei sunt duși la biserică, deretecând cu gândurile duse cine știe unde... singură, singurică ștergând icoanele, îngrijind candela, aninând o floare la oglindă, privind la resboiu sau pe fereastră și furată cu desevărsire de dorul de-ași vedea căsuța curată și frumoasă, îngânând încet un cântec, care mângăie tot ce visează în liniștea de prin prejuri: — așa e Maria Cunțan. În căsuța ei, toate sunt făcute de dânsa. Ea singură își crează visurile, cari o alintă sau o înfioară și lumea ei de imagini ia din ce în ce mai mult haina realității.

Se pare că în poeziile cele nouă e vrăjită cu totul de imagina unui iubit cu care stă mult, mult de vorbă, aproape în fiecare bucată și-și uită puțințel de resboiul atât de frumos cântat altă dată. Și dacă-și mai aduce aminte de el, o face numai ca să spue că:

Tu m'ai legat cu lanțuri
Din echi-ți dragi și moi...
Tu m'ai legat cu lanțuri
De-un stâlp dela resboi --

Este iubitul căruia îi zicea altă-dată:

Să nu cobori iubite
În trista mea chilie,
Căci m'ar ucide focul
Întiului sărut!...

Acest iubit, din care și-a făcut întruparea visurilor sale, altar de rugăciune pentru inima-i sfârșită de dor de iubire, revine aproape în fiecare bucată. E un apostol liniștit și neobosit încă, pe care-l vede cum se urcă spre resărit pe coasta muntelui, pe care nu l-a iubit „ca pe-un om” și i se pare c'a făcut un

păcat mare numai prin faptul că și-a ridicat ochii spre dânsul. Iată iubirea poetei, iubire ideală, pe care nu vor înțelege-o decât cei învredniciți cu o scântee din sufletul Dzeirii. O, ea știe bine ce fel de iubit e iubitul ei, îi cere iubirea numai fiind că simte nevoia de-a cere, dar știe că el nu poate iubi și-atât de împăcată și de bună îi spune:

Dacă nu me poți iubi,
Dă-mi isvorul ce suspină,
Cântecul de ciocărlui,
Zarea cea de lună plină.

Dă-mi lumina dela soare,
Umbra de sub norii suri —
Roua de pe lăcrămioare
Și mirosul de păduri.

De-o remarcabilă frumsețe poetică, sunt aceste strofe din poezia „Imitațiuni”:

Cum n'ai simțit tu nici o jale
Acolo unde te-a oprit?
Doar am fost peatra lângă cale
Pe care tu te-ai odihnit.

Am fost isvoru 'n care seara
Timpla fierbinte ți-ai udă,
Am fost a vântului șoptire
Ce printre plopi a tremurat!

și zice mai apoi:

Tu cum de nu poți pentru mine
Să fii nimica pe pământ?!...

Cât de amară e această exclamație și cât de clar reese iubirea ei pentru o ființă cu totul imaginară! Această dragoste culminează în splendida bucată dela sfârșitul volumului: „Copil din flori”. În acel copil, crescut mare acuma, pe care mamă-sa îl trimite în lume să-și caute pe tatăl seu, povățuindu-l cum să se poarte, cine nu întrevede că e însăși poezia Mariei Cunțan, pe care, ea acum, și-o trimite la acel iubit inspirător depărtat străin și el și singur „în cea nămilă de oraș”!? Și-l sfătuește mama pe copilul:

Vezi, pulberea s'o lași la poartă,
În curte, traistă și toiag;
Apoi s'aștepți ca să-ți vorbească,
Tu să-i zimbești — așa din prag,

Știu bine că te-o recunoaște
După zimbire, după stat
Și după cum te uiți la lume
Și după cum ești îmbrăcat!

Și-apoi cu un ton de-o nespasă dulceață feminină îi mai zice:

De-ți dă o stringere de mână,
S'o dai cu dragoste 'napoi, ---
Să mi-l săruți, copilul mamii,
Pe ochii dulci, pe amândoi.

Am încercat să urmăresc firul acestei iubiri așa de frumoase care se simte în toate poeziile din timpul din urmă ale Mariei. Printre ele mai sunt și alte bucăți de-o netăgăduită frumsețe, cari toate îi dau dreptul duioasei scriitoare să ocupe un loc de cinste în literatura noastră de astăzi.

O vino iar la noi!

*Ce vremuri fericite trăirăți cei demult!
Voi ați văzut pe Isus, pe Domnul între voi!
Colindă la fereastră... O mult mi-e drag s'ascult!...
Departa ești Isuse, departa azi de noi!*

*Și mulți mai sunt și astăzi săraci, făr' adăpost!
Și plină-i și azi lumea de rele și nevoi!
Dar unde este dulce mângăetoral nost?
Departa ești Isuse, departa ești de noi!*

*O! De-ai veni acuma să vezi al teu popor,
Ai plânge de durere azi cât suntem de goi:
S'a stins iubirea sfântă, nădejdea, ori ce dor!...
Departa ești Isuse, departa azi de noi!*

*Păcatele-s mai multe, poporul teu mai reu!
Și par că nu-i credință în zilele de-apoi:
Nu-i cine să urmeze preasfânt esemplal teu!
Departa ești Isuse, departa ești de noi!*

*Tu singur ai putere, Stăpâne dulce, sfânt,
Să ne mai dai tărie în multele nevoi!
Cu raza mângăerii coboară pe pământ!
O vino azi Isuse, o vino iar la noi!...*

Alexandru Aciu

Artemie Anderco.

— La portretul din nr. acesta. —

În numărul trecut al foii noastre am publicat o dare de seamă despre o conferință ținută la Cluj de dl dr. Elie Dăianu despre Artemie Anderco, un tiner scriitor român din Marămuș, mort atât de curând.

Drept întregire, dăm în numărul acesta — prin bunăvoința dlui Dăianu — portretul regretatului tiner marămușan.

Darea de seamă din foaia noastră a fost apreciată și de dl N. Iorga în „Sămănătorul“. După ce schițează cupriusul ei, dl Iorga vorbind despre manuscritele lui Anderco, șapte volume, zice:

„Ele au interesul mare că vin dintr'o țară care de foarte multă vreme n'a dat nimic literaturii românești. Însemnările din România anilor 1870 trebuie să fie foarte folositoare. Dl Dăianu n'a dat până acum mostre din Anderco. Se gândește la o ediție completă? Ar fi prea întinsă și o parte din publicație ar fi născută moartă. Poate ar fi bine ca Academiei din București să i se ofere o publicație parțială, într'un singur volum, iar manuscrisul să se dăruiască Muzeului Național din Sibiu.“

„Revașul“ anunță că după anul nou are să publice mai multe din scrierile lui Anderco. În acelaș număr și începe să dea la lumină niște file de ziar, prima încercare literară alui Anderco, care ne prezintă impresiile lui după o petrecere în munți la 1867, în etate de 14 ani. Aceste schițe inse au fost scrise în ungurește, căci Anderco numai în 1871 a început să scrie românește, deci textul publicat acum este o traducere. „Cu timpul, serie „Revașul“, lumea românească îl va cunoaște deplin și se va putea bucura; mai ales frații din Marămuș, suntem siguri, vor fi foarte plăcut surprinși“.

Așteptăm cu dor lucrările scrise în românește.

Selișteneele.

În partea literară a jurnalului maghiar de modă „Divat Salon“ din Budapesta, la 1 septembrie 1902, se publică o ilustrațiune care reprezintă un grup de 19 Seliștence în pitorescul nostru port național. Drept explicațiune se dau următoarele rânduri:

„Mikszáth Kálmán, în opul seu cel mai nou, ne spune o poveste fermecătoare din tinereța regelui Matia. Povestea conduce curiozitatea cetitorului acolo unde „astfel de femei și fete umblă pe pământ, lucrează afară la holde, grebluete la rit, despre cari numai regii îndrăznesc să viseze...“

„Seliște a fost paradizul femeilor frumoase. Cine a voit să aibă nevastă frumoasă, a venit la noi din Moravia și Țara Valahă, ca să se însoare. Seliște, împreună cu nevestele și fetele-i frumoase, a aparținut tesaurilor contelui din Sibiu, care cu ochii reii a văzut mulțimea mare a pețitorilor. O să se ducă toate fetele, și nu ne rămână acasă nimic ca mângăere din frumseța lor vestită. A voit să facă legi aspre, cari să oprească ducerea fetelor, să îngreuneze cererea pețitorilor, cari în lumea aceasta mare, numai în Seliște află mirese frumoase.

„Contele din Sibiu a murit de mult, și pe frumoasele femei din Seliște nu le apăra nici o lege. Pețitorii de atunci vin neincetat, aleg și duc pe cele mai frumoase. Cu toate aceste inse încă mai sunt și vor fi femei frumoase, căci „până la sfârșitul lumii, nici odată nu se vor sfârși femeile frumoase din Seliște.“

„Astfel a povestit Mikszáth Kálmán, și povestirea lui a fost dreaptă, bună și îmbucurătoare, ceea ce dovedese chiar frumoasele femei din Seliște. Ele s'au așezat în un grup înaintea mașinei fotografului și icoana aceasta interesantă au trimis-o lui Mikszáth Kálmán, care a scris un vers minunat despre ele, despre frumseța femeiască, pe care în Ungaria o moștenește fata dela mamă.“

Foarte bine și frumos. Ceva inse au uitat con-frății noștri dela „Divat Salon“.

Au uitat adecă să spună că femeile frumoase din Seliște — sunt Românce!

Alex. Țințariu

La finea anului.

Cu numărul acesta încheiăm anul 1904, al patruzecile de existență a foii noastre.

Mulțumim tuturor cari ne-au dat sprijinul, achitându-și abonamentele regulat înainte, căci astfel au contribuit la învingerea enormelor greutăți cu cari susținem acest organ literar al familiilor românești.

Rugăm pe toți aceia cari doresc să aibă foaia noastră și în viitor, să-și înnoiască abonamentele de timpuriu; ori dacă nu mai vreau să fie abonați, să ne avizeze prin o cartă poștală, ca să le sistăm expediarea în viitor.

Restanțierii, cari sunt de părerea că este corect a primi o foaie, fără să-și achite la timpul seu abonamentele, sunt poftiți a-și aduce aminte — cel puțin la finea anului — de datoria lor față de noi, respunzând cel puțin ulterior taxele de abonament, pe cari trebuie să le plătească înainte. Dacă nu le vor regulă până la finea anului, în anul viitor nu le vom mai trimite foaia.

Editura „Familiei“

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1904.

Budapesta—Orade—Predeal—București						București—Predeal—Orade—Budapesta.						
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	
Budapesta	pleacă	7 25	9 —	2 —	5 45	9 15	București	pleacă	— —	7 50	— —	9 15
Szolnok	"	9 37	11 52	4 —	9 27	11 19	Predeal	"	— —	3 32	— —	1 12
Szajol	"	— —	— —	4 18	— —	11 33	Brașov	sosește	— —	5 00	— —	2 18
P.-Ladány	"	11 13	2 9	5 28	11 53	12 55	"	pleacă	— —	7 48	5 8	2 45
Berettyó-Ujfalu	"	11 46	2 53	6 03	12 07	1 33	Feldiora	"	— —	8 27	5 58	3 15
M.-Peterd	"	— —	3 5	— —	1 00	— —	Homorod Kőhalom	"	— —	10 03	7 44	4 23
M.-Keresztes	"	— —	3 16	— —	1 14	— —	Sigbișora	"	— —	11 40	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	"	12 17	3 37	— —	1 36	— —	Mediaș	"	— —	12 40	10 58	6 37
Oradea-Mare	sosește	12 26	3 47	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus	"	— —	1 25	11 50	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 41	4 10	6 46	2 06	2 18	Blaș	"	— —	2 16	12 40	— —
Velența	"	12 48	4 17	— —	2 31	2 26	Küküllőszeg (Blaș)	"	— —	2 21	12 58	— —
F.-Oșorheiű	"	12 59	4 28	— —	2 42	— —	Teiuș	sosește	— —	3 02	1 42	7 35
Teleagd	"	1 22	4 50	7 15	3 04	2 51	"	pleacă	— —	3 38	8 48	2 07
Aleșd	"	1 43	5 08	7 28	3 23	3 05	Aiud	"	— —	3 58	9 07	2 29
Vad	"	2 11	5 33	7 50	3 50	3 26	Felvinț	"	— —	4 20	9 30	2 51
Ciucea	"	3 23	6 42	8 37	5 02	4 16	M. Ujvár	"	— —	4 27	9 37	2 58
Huedin	"	4 03	7 23	9 08	5 49	4 52	Sz. Kocsárd	"	— —	4 32	9 53	3 11
Jegenye	"	4 33	— —	— —	6 22	— —	Ar. Gyéres	"	— —	5 12	10 30	3 48
Cluș	sosește	5 15	8 37	10 08	7 12	5 55	Apahida	"	— —	6 27	11 45	5 02
Cluș	pleacă	5 32	8 50	10 47	8 30	6 11	Cluș	sosește	— —	6 48	12 07	5 24
Apahida	"	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	Cluș	pleacă	— —	3 18	12 59	6 17
Ar. Gyéres	"	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye	"	— —	4 16	1 42	7 21
Sz. Kocsárd	"	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	Huedin	"	— —	4 52	2 13	7 58
M. Ujvár	"	7 29	11 03	1 58	11 40	— —	Ciucea	"	— —	5 35	2 44	8 37
Felvinț	"	7 35	11 12	2 07	11 50	— —	Vad	"	— —	6 33	3 24	9 31
Aiud	"	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	Aleșd	"	— —	6 53	3 34	9 49
Teiuș	sosește	8 11	11 52	2 55	12 46	8 32	Teleagd	"	— —	7 13	3 45	10 05
"	pleacă	— —	12 24	— —	1 43	8 37	F.-Oșorheiű	"	— —	7 34	— —	10 24
Küküllőszeg (Blaș)	"	— —	1 07	— —	2 28	9 5	Velența	"	— —	7 44	— —	10 33
Blaș	"	— —	1 14	— —	2 36	— —	Oradea-Mare	sosește	— —	7 51	4 09	10 40
Kis Kapus	"	— —	2 15	— —	3 48	9 47	Oradea-Mare	pleacă	— —	11 36	4 15	11 04
Mediaș	"	— —	2 33	— —	4 03	10 01	Bihar-Püspöki	"	— —	11 47	— —	11 14
Sigbișora	"	— —	3 47	— —	5 43	11 —	M.-Keresztes	"	— —	12 05	— —	11 37
Homorod-Kőhalom	"	— —	5 35	— —	7 54	12 26	M.-Peterd	"	— —	12 17	— —	11 50
Feldiora	"	— —	7 16	— —	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalu	"	— —	12 29	4 52	12 05
Brașov	sosește	— —	8 —	— —	10 25	2 09	P.-Ladány	"	— —	1 45	5 39	1 19
"	pleacă	— —	11 —	— —	— —	2 19	Szajol	"	— —	— —	— —	— —
Predeal	sosește	— —	1 11	— —	— —	3 31	Szolnok	"	— —	3 52	7 32	3 44
București	"	— —	8 05	— —	— —	9 10	Budapesta	sosește	— —	6 40	9 35	7 10

Oradea-Mare—Arad.

Person.

Oradea-Mare	pleacă	10 20	4 45	6 53
Ósi	"	10 30	4 56	7 9
Less	"	10 48	5 15	7 20
Cefa	"	11 03	5 34	7 58
Salonta	"	11 26	6 02	8 46
Kőtegyán	"	11 44	6 24	9 25
Sarkad	"	11 54	6 33	9 31
Giula	"	12 18	6 57	10 01
Ciaba	sosește	12 37	7 18	10 30
Ciaba	pleacă	2 05	7 29	4 32
Chitighaz	"	2 34	7 57	5 03
Arad	sosește	3 29	9 —	6 05

Arad—Oradea-Mare.

Person.

Arad	pleacă	5 10	11 25	9 30
Chitighaz	"	6 14	12 34	10 54
Ciaba	sosește	6 40	12 59	11 24
Ciaba	pleacă	6 56	1 38	4 50
Giula	"	7 19	2 02	5 26
Sarkad	"	7 40	2 22	5 54
Kőtegyán	"	7 51	2 32	6 10
Salonta	"	8 20	2 57	7 02
Cefa	"	8 40	3 15	7 31
Less	"	9 02	3 33	7 54
Ósi	"	9 19	3 49	8 16
Oradea-Mare	sosește	9 34	4 00	8 31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii sămăniți cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.

TIPOGRAFIA IOSIF LANG IN ORADEA-MARE.

EGYETEMI KÖNYVTÁR

10 * 1910 NOV. 27.

KOLOZSVÁR.

